

STANDARDELE DE FORMARE PROFESIONALĂ, CONDIȚIE DE ASIGURARE A CALITĂȚII ÎNVĂȚĂMÎNTULUI SUPERIOR

*ELENA MURARU, dr., conf.,
prorector pentru asigurarea calității învățămîntului
și integrare europeană,
OTILIA DANDARA, dr., conf., șef-adjunct al secției
Didactico-Metodice,
Universitatea de Stat a Moldovei*

În contextul formării spațiului unic european al cunoașterii, calitatea devine condiție prioritară a eficienței integrării prin învățămînt. În aceste condiții se conturează noi dimensiuni ale învățămîntului, apreciate drept axe strategice ale dezvoltării școlii superioare în plan național și european.

Formarea spațiului unic european al cunoașterii se desfășoară în lipsa unui model unic al universității moderne. Această situație generează anumite dificultăți promovării direcțiilor strategice ale integrării prin învățămînt, dar facilitează realizarea unui deziderat general acceptat – integrarea în baza valorilor comune, fără știrbirea specificului sistemelor educaționale naționale sau a specificului procesului de formare a specialiștilor în instituțiile de învățămînt superior din Europa.

Principiile prioritare ale dezvoltării învățămîntului superior la momentul actual sînt:

- asigurarea șanselor egale de autorealizare: prin învățămînt;

- promovarea inovațiilor științifice și asigurarea condițiilor progresului tehnico-științific;
- stabilirea conexiunii funcționale dintre cererea și oferta de educație.

Studiile universitare sînt considerate drept condiție și rezultat al integrării socio-profesionale de succes. În condițiile actuale sînt echivalente sintagmele: șanse egale de obținerea studiilor și șanse egale de autorealizare. Investiția în învățămînt devine prioritară în condițiile cînd persoana și societatea o consideră șansa succesului de-o viață.

Noile realități determină prioritatea educației prin și pentru știință, or instituțiile de învățămînt superior tradițional au rolul de medii în care sînt elaborate, amplificate, consolidate și promovate majoritatea ideilor/descoperirilor științifice. Formarea competenței investigaționale a specialistului cu studii superioare trebuie să ia un nou contur în noile condiții ale evoluției învățămîntului superior.

Unul dintre aspectele majore ale învățămîntului universitar constă în sporirea gradului de funcționalitate a studiilor. Pe piața muncii se conturează o categorie distinctă, șomeri cu studii superioare sau specialiști ce îndeplinesc muncii inferioare calificării universitare. Cu toate acestea, ideea că societate niciodată nu a suferit din cauza surplusului de persoane cu studii universitare este la fel de actuală. La moment una dintre problemele școlii superioare constă în coordonarea judicioasă a programelor de studii cu cerințele pieții muncii. În acest context remarcăm că universitățile nu trebuie să urmeze „capriciile” pieții muncii, ci să formeze specialiști capabili să se adapteze la schimbările continue din domeniul profesional.

Principiile enumerate precum și axele strategice ale integrării europene prin învățămînt, determină o dimensiune prioritară a învățămîntului universitar – asigurarea unui proces calitativ de formare a personalității – om și specialist/profesionist.

Calitatea învățămîntului este apreciată drept condiție și rezultat. Este un concept cu multiplele accepții. Generalitatea abordării generează o anumită „deluare” a esenței, plasînd-o în diverse ipostaze ale categoriilor de timp și spațiu al procesului didactic.

Conexiunea dintre dimensiunea calitate: condiție și rezultat și principiile pe care se bazează evoluția învățămîntului superior vor asigura transformarea universităților în centre de revigorare a societății europene/mondiale. Doar din această conexiune generează interrelația calitatea învățămîntului – calitatea vieții. Pentru a stabili o conexiune de calitate dintre cererea și oferta de educație e nevoie de a contura niște

parametri ai calității. Normativitatea unui comportament de calitate a specialistului format în universități poate fi stabilită prin standardele de formare profesională inițială și continuă. Conceptul de standardizare a învățământului superior generează o anumită stare de confuzie. Pe de o parte, la nivel european este promovată diversitatea, implicarea activă a studentului în propria lui formare, prin crearea unui demers individual de formare profesională, pe de altă parte respectarea principiului asigurării șanselor egale în educație, necesită crearea condițiilor de formare a unor dimensiuni comportamentale a tînărului specialist care i-ar asigura competitivitate pe piața muncii, or competitivitatea (care de fapt este și ea o expresie a calității învățământului universitar) trebuie să se bazeze pe achiziții școlare/universitare identice. În ultimă instanță se reliefează nevoia de elaborare a unor norme comportamentale, care în procesul de studii vor deveni dimensiuni ale tînărului specialist capabil de integrare socio-profesională de succes. În condițiile create axarea procesului de formare profesională inițială (și continuă) pe formare de competențe devine o normă. Competența sau mai bine zis, ansamblul de competențe devin standarde profesionale, realizarea cărora presupune realizarea unui învățământ superior/universitar de calitate. Ținînd cont de cele două suporturi ale activității umane, cultura generală și cultura de specialitate precum și de diversitatea situațiilor trăite în plan personal și profesional, recunoaștem indivizibilitatea componentelor unei sau mai multor competențe necesare depășirii sarcinilor / obiectivelor profesionale. Din aceste considerente considerăm necesar stabilirea unor niveluri ale competențelor. Pornind de la competențe generale, metacompențe care depășesc limitele cadrului activității profesionale, dar totodată sînt absolut necesare acestuia, deducem competențele profesionale, care la rîndul lor determină standardul curricular.

Standardizarea rezultatului procesului de formare profesională inițială/continuu, presupune și standardizarea resurselor și standardizarea procesului. Fără îndoială, că există o interdependență între aceste ipostaze/faze ale sistemului de formare profesională. Cerințele față de resurse materiale și umane constituie o condiție a calității lor și totodată o premisă a calității procesului și rezultatului. Acest raționament se aplică, prin similaritate și asupra celorlalte două faze. Asigurarea calității învățământului universitar se realizează prin elaborarea și punerea în aplicare a standardelor de calitate, or acestea constituie niște parametri care se referă la absolut toate aspectele: structură, tehnologie, evaluare, management, marketing etc.

Am pornit de la standardizarea rezultatului, elaborarea ansamblului de competențe.

Aceste schimbări au implicat după sine schimbări ale strategiei/tehnologiei didactice, reliefind noi standarde, norme în procesul de predare, învățare, evaluare. Nu s-a lăsat așteptată și cererea de formare continuă a cadrului didactic universitare, deci resursele umane își conturează noi standarde de activitate profesională. Toate aceste schimbări urmează a fi generalizate într-un sistem de management al calității la nivel instituțional și a tuturor subdiviziunilor acesteia, standardele/indicatorii căreia vor fi puși în concordanță cu concepția standardizării procesului de formare profesională.

Referințe:

1. Muraru E., Guțu Vl., Dandara O., Concepția elaborării standardelor în învățământul universitar // în *Analele Științifice ale USM, seria științe socioumanistice*, vol.III. – Chișinău, 2003, p.386-392.
2. Muraru E., Guțu Vl., Dandara O., Proiectarea standardelor de formare profesională inițială în învățământul universitar. Ghid metodologic. – Chișinău: CE USM, 2003.